

รายวิชา ทักษะศิลป์

รหัสวิชา ศ23101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้สอน

ครูปรียาพร หมื่นหาญ

เรื่อง

พื้นฐานศิลปะลายไทย

พื้นฐานศิลปะ
ลายไทย

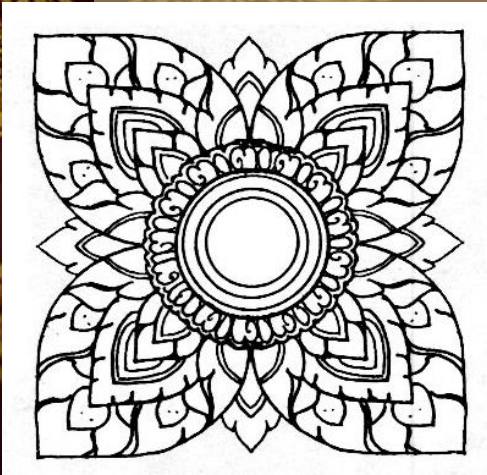

จุดประสงค์การเรียนรู้

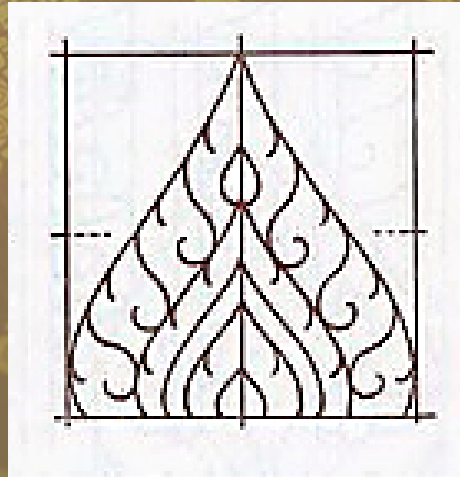
1. นักเรียนสามารถระบุที่มาของลายไทย
พื้นฐานได้อย่างดี
2. นักเรียนสามารถวาดภาพลายไทย
ได้ถูกต้องตามขั้นตอนของลายไทย

ให้นักเรียนช่วยกันจัดวางลายไทยลงบนฐานให้ถูกต้อง

ลายกนกทางโต

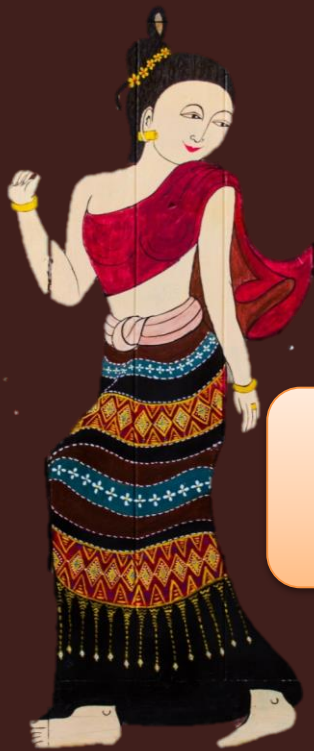
ลายประจำยาม

ลายกระจังไบเทศ

ศิลปะลายไทย

พื้นฐานศิลปะละลายไทย

แม่ลายพื้นฐาน

1. ลายกระจัง
2. ลายประจำยาม
3. ลายพุ่ม หรือลายหน้าขบ
4. ลายกนก

ลายกระจัง

ลักษณะของลายกระจัง

แม่ลายกระจังเป็นแม่ลายที่ได้รับ
แรงบันดาลใจจากฟันปลา ตาอ้อย
หรือดอกบัว เป็นแม่ลายที่ประดิษฐ์
หรือเขียนขึ้นภายในรูปสามเหลี่ยม
ด้านเท่า

ประเภทของแม่ลายกระจัง

กระจังพื้นปลา

กระจังตาอ้อย

กระจังใบเทศ

กระจังคอเสื้อ

กระจังปฏิกุณ

กระจังรวน

ประโยชน์ของแม่ลายกระจัง

- แม่ลายกระจังเป็นลวดลายที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการเขียนเป็นลวดลายประกอบตามขอบลาย
- ถ้าเขียนให้ส่วนยอดตั้งขึ้นเรียกว่า “บัวหงาย”
- ถ้าเขียนให้ส่วนยอดลงด้านล่าง เรียกว่า “บัวคว่ำ”
- หากเขียนให้ยอดเอนเรียกว่า “บัวรวน”

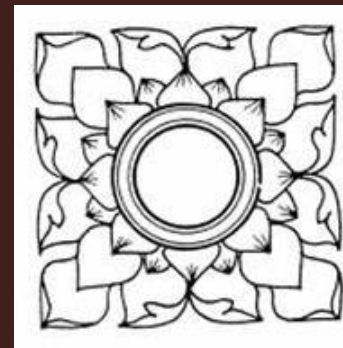
ลายประจำยาม

ลักษณะของแม่ลายประจำยาม

สันนิษฐานว่ามีที่มาจากดอกจันหรือลูกจัน เป็นแม่ลายที่เขียนอยู่ในรูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัส ตะแคง มีลักษณะคล้ายดอกไม้ มีเกสรเป็น รูปวงกลมอยู่ตรงกลาง มีกลีบมนแหลม คล้ายกลีบบัวล้อมอยู่โดยรอบ 4 กลีบ ด้วยกัน

ลายประจำยาม

ประโยชน์ของแม่ลายประจำยาม

- ใช้เป็นที่ออกลาย หรือใช้เป็นที่ห้ามลายหรือหยุดลาย
- ลายนี้มีระดับอยู่ตามเสา ขอบประตู หน้าต่างของโบสถ์ วิหาร
- ติดประดับอยู่ที่เครื่องสวมหัวประจำอยู่ทั้ง 4 ด้าน
- ลายประจำยามนี้เมื่อนำไปใช้กับลวดลายอื่น ๆ มีชื่อเรียกต่างกัน
เช่น ประจำยามก้ามปู ประจำยามลูกฟักก้ามปู

แม่ลายพุ่มหรือลายหน้าขบ

ลักษณะของแม่ลายพุ่มหรือลายหน้าขบ

- เขียนขึ้นภายในรูปทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่มีรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนบังคับ

- รูปแบบของแม่ลายพุ่มนี้ส่วนที่เป็นไส้ มีรูปเป็นพุ่มทรงข้าวบิณฑ์อยู่ตรงกลาง และมีกลีบล้อมอยู่โดยรอบ 4 กลีบ

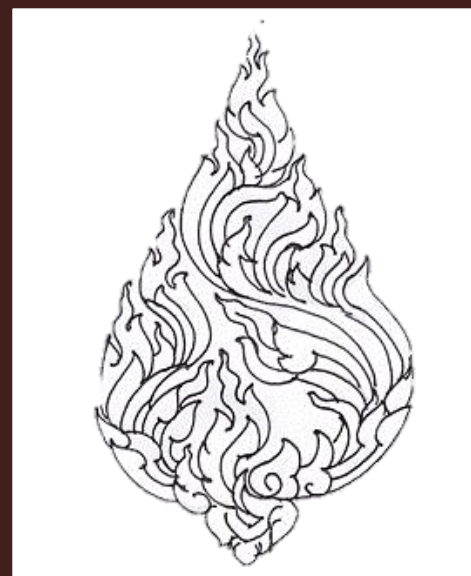

แม่ลายพุ่มหรือลายหน้าขบ

แม่ลายพุ่มยังสามารถเขียนเป็นลายได้อีกหลายชนิด
ซึ่งเขียนเป็นลายอย่างไรก็เรียกอย่างนั้น เช่น
ลายหน้าขบ ซึ่งมีที่มาจากหน้าศัตรูที่ดูร้าย
หรือประดิษฐ์มาจากหน้าสัตว์หิมพานต์ต่าง ๆ
ที่ใช้ปาก ฟัน เขี้ยว ขบกัด จึงเรียกว่า “หน้าขบ”

ลายพุ่มหรือลายหน้าขบ

ประโยชน์ของแม่ลายพุ่ม

- ใช้เป็นที่ออกเกลาย หรือใช้เป็นภาพขบกัดลายในบางตอน เพื่อเพิ่มความรุนแรงเปรียบเทียบกับความอ่อนหวานของลวดลาย
- นอกจากนี้ยังใช้เป็นลายกั้นกลางเพื่อห้ามลายสองเถาไม่ให้มาชนกัน และใช้เขียนตกแต่งตามบานประตู หน้าต่าง เสา ฝาผนัง ฯลฯ

แม่ลายกนก

ลายกนก เป็นลายพื้นฐานหนึ่งที่สำคัญ
ของลายไทยในงานจิตรกรรมไทย มีพื้นฐาน
จากสามเหลี่ยมชายธง (สามเหลี่ยมมุมฉาก)
อาจมีตัวเดียว หรือหลายตัวก็ได้ มักมีฐานมุม
แหลมหันไปทางเดียวกัน โดยมีขนาด
และสัดส่วนที่แตกต่างกันไป

ประเภทของลายกนก

สื่อวีดิทัศน์ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การเขียนลายกระหนกเปลว

เผยแพร่โดย : M Shock man112

เผยแพร่วันที่ 25 มกราคม 2559

ที่มา : <https://youtu.be/m66Vxorxv6s>

แบบฝึกหัดชวนสร้างสรรค์

ใบงานที่ 3.7

ให้นักเรียนวาดลายไทยที่กำหนดให้
ลงไปในช่วงให้ถูกต้องและลงสีให้สวยงาม

ตัวอย่างใบงาน ใบงานที่ 3.7

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดลายไทยที่กำหนดให้
ลงไปในห้องให้ถูกต้องและลงสีให้สวยงาม

ลายกระจัง

ลายประจำยาม

สาริตถการवादลายนไทย

จากคำคมสู่คำสอน

“ไม่กล้าก็ไม่มีวันเดินหน้า”

- วิลเลียม เซกสเปียร์ -

นักกวีและนักเขียนบทละครชาวอังกฤษ